

Kožní projevy nemocí jater, gastrointestinálních a ledvin

MUDr. Lucie Růžicková Jarešová

Dermatovenerologie, Nemocnice Na Homolce, Praha

L DermaMedEst s. r. o, Praha

Dermatol. praxi 2014; 8(4): 163–164

Dermadromy

- kožní projevy vznikající v souvislosti s jiným onemocněním organismu
- specifické: typické pro určitou chorobu
- nespecifické: stejné projevy u různých chorob (např. svědění kůže, kopřivka, žlutý kolorit kůže, pásový opar, ekzémy)

Paraneoplázie

- projevy vznikající v souvislosti s nádorovým onemocněním vzdálené od nádoru
- neobsahují nádorové buňky

Pruritus

- jeden z nejčastějších nepříjemně vnímaných pocitů na kůži
- pocit svědění – souhra mezi uvolňovanými mediátory na podkladě termického, fyzikálního nebo chemického dráždění volných nervových zakončení na hranici mezi epidermis a koriem
- může být prvním projevem interního nebo onkologického onemocnění
- *hepatální*: migrující, generalizovaný, *renální* – paroxysmální

Onemocnění trávicího traktu

Zánětlivá střevní onemocnění (Morbus Crohn a ulcerózní kolitida)

- zánětlivé střevní onemocnění postihující různé úseky střeva
- klinický obraz: bolesti břicha, průjem, teploty, pyoderma gangrenosum, aftózní stomatitida, erythema nodosum, postižení sliznic (aftózní ulcerace), cheilitida, tvorba granulomů

Idiopatická proktokolitida (proctocolitis ulcerosa)

- hnisavě hemoragický zánět s ulceracemi konečníku
- klinický obraz: nucení na stolicí, krvácení z konečníku, průjem, pyoderma gangrenosum, aftózní stomatitida, erythema nodo-

sum, postižení sliznic (aftózní ulcerace), cheilitida, tvorba granulomů

Pyoderma gangrenosum

- chronicky probíhající neutrofilní dermatóza
- forma pustulozní, bulózní, ulcerózní, slizniční (pyostomatitis vegetans)
- *klinický obraz*: erytematózní ložiska na kůži, papuly, hrboly, nekrotické ulcerace, nejčastěji v oblasti bérců, hojení kribriformní jizvou
- *terapie*: léčba základního onemocnění, kortikosteroidy (1–2 mg/kg/den), imunosupresivní terapie, Dapson 50 – 150 mg/denně, sulfasalazin

Erythema nodosum

- *klinický obraz*: bolestivé podkožní uzly na bércích, růžové, lividní, červenohnědé, nad nivo, tuhé, nejčastěji na přední ploše bérců, teplota, bolesti kloubů
- *terapie*: odstranění vyvolávající příčiny, nesteroidní antiflogistika, kortikosteroidy lokálně, celkově dle stavu

Hypertrichosis lanuginosa acquisita

- výskyt lanuginózních vlasů nejprve v obličeji, postupně i jinde na těle
- výskyt u karcinomů (např. žaludek, žlučník, tlusté střevo)

Trombophlebitis migrans

- migrující recidivující tromboflebitidy

Eruptivní seborhoické veruky

- náhlý a rychlý vznik seborhoických veruk na těle
- *příčina*: adenokarcinomy

Acanthosis nigricans maligna

- intertriginózní lokalizace, prsní bradavky, extenzorové plochy končetin
- symetrický výskyt, hyperpigmentovaná kůže s hyperkeratotickými papulami
- *příčina*: adenokarcinom

Dermatitis herpetiformis Dhuring

- chronické puchýřnaté onemocnění, benigní recidivující
- porucha střevního vstřebávání, glutensenzitivní enteropatie
- nesnášenlivost lepku neboli *glutenu* v potravě
- porušení bezlepkové diety – zhoršení kožních projevů
- přecitlivělost na jód
- *klinický obraz*: chronické silně svědivé projevy v predilekční lokalizaci, puchýřky na začervenalé spodině v herpetiformním uspořádání
- lokalizace: předloktí, lokty, ramena, v oblasti lopatek a v sakrální oblasti
- *terapie*:
 - sulfony (Dapson) – nutná kontrola met-hemoglobinu v krvi
 - bezlepková dieta
 - antibiotika při sekundární bakteriální infekci

Acrodermatitis enteropathica

- autozomálně recesivní onemocnění
- porucha resorpce zinku, nedostatek zinku
- *klinické projevy*: chronické erytematózní, ostře ohraničené, erodované, mokvající projevy, pustuly s centrální krustou v predilekční lokalizaci (anogenitální oblast, kolem úst, nosu), změny na nehtech, sekundární infekce, průjem, alopecie
- *terapie*: substituce zinku

Onemocnění jater

- *nespecifické projevy*: žlutý kolorit kůže, teleangiektázie, gynekomastie, ochlupení trupu, asteatotický ekzém (suchá kůže, šupinatá) pruritus, bílé nehty, kopřivka, přechodný erytém, puchýře, eroze

Icterus

- žluté zbarvení kůže a sliznic způsobené zvýšeným obsahem bilirubinu v plazmě

- normální hodnota je do 17 umol/l, subikterus – malé zvýšení (35–40 umol/l)
- příčina onemocnění jater, žlučových cest, žlučníku, hemolýzy

Hepatální icterus

- porucha na úrovni jater
- porucha v metabolismu bilirubinu – vychytávání,
 - konjugace a vylučování z hepatocytu
- rozpad hepatocytů a uvolnění bilirubinu do cirkulace
- v moči urobilinogen i bilirubin
- *příčina*: jaterní poškození – hepatitida, cirhóza, léky, chemikálie nebo dědičné hyperbilirubinémie
- poškození jaterní architektury – komunikace mezi jaterními a žlučovými kapilárami – bil. v moči
- hypocholická stolice – nižší produkce bilirubinu

Prehepatální icterus

- nadměrné zatížení jaterní buňky bilirubinem
- zvýšená nabídka – zvýšený přísun do střeva
- *příčina*: nejčastěji následkem hemolýzy
- zvýšený nekonjugovaný bilirubin
- v moči urobilinogen, bilirubin není v moči
- hypercholická stolice

Infekční choroby (hepatitida B, C)

- urtikarie, urtikariální vaskulitida, pruritus, ikterus, Caroliho triáda (bolest hlavy, artritida, urtikarie), akralní nekrotický erytém, panikulitida

Hemochromatóza

- nadměrné ukládání železa (hemosiderinu, feritinu) do tkání vznikající poruchou resorpce železa ve střevě
- *klinický obraz*: malnutrice, kožní pigmentace (šedohnědá kůže obličeje, krku, jizev, genitálu), slizniční pigmentace, palmární erytém, pavoučkové névy, hepatomegalie, tzv. bronzový diabetes, ztráta ochlupení, koilonychie, ichtyóza, ulcerace na DK, srdeční postižení, kloubní postižení

Onemocnění ledvin

- *nespecifické projevy*: pigmentace kůže, bledost, prurigo, pruritus, suchá kůže, telogenní efluvium, změny na nehtech

- *specifické*: pseudoporfyrie, perforující dermatózy, calcinosis metastatica, calciophylaxis

Pseudoporfyrie

- chronické onemocnění s tvorbou puchýřů
- renální insuficience, dialýza
- *klinický obraz*: solární lokalizace – vezikuly, buly, jizvy, milia, hyperpigmentace

Nefrogenní systémová fibróza

- multisystémové onemocnění
- *příčina*: i.v. aplikace kontrastní látky gadolinium při magnetické rezonanci
- *rizikové faktory*: selhání ledvin, dialyzovaní pacienti, pacienti po transplantaci ledvin
- radiodiagnostické vyšetření pacienta se sníženou glomerulární filtrací za použití kontrastní látky s gadolinem – prodloužení poločasu látky – toxický vliv gadolinia – fagocytován makrofágy – zahájení fibrotického procesu
- *klinický obraz*: podobné sklerodermii – červené infiltrované projevy (hrboly, papuly), místy splývající, napětí kůže, symetrické postižení dolních a horních končetin, trupu, nebývá postižen obličej
- *terapie*: mortalita až 30%, celkově kortikosteroidy, imunosupresiva, PUVA, hemodialýza, lokální terapie – okluze s kalcipotriolem

Perforující dermatózy

- kolagenní a elastická vlákna vtlačována do epidermis
- abnormální epidermální proliferace následkem časté povrchové traumatizace (např. pruritus)
- např. perforující folikulitida, perforující kolagenóza
- 10% dialyzovaných pacientů, zvýšené riziko u pacientů s diabetem
- *klinický obraz*: papuly, hrboly s hyperkeratotickou zátkou, silně svědící, seskupené, nad extenzory končetin, v místě ochlupení, na obličeji, ve křtici, hojení jizvou
- *terapie*: lokální kortikosteroidy, retinoidy, keratolytika, UVB záření

Calcinosis metastatica

- porucha kalcio-fosfátového metabolismu
- *příčina*: renální insuficience, ale i neoplazie, léky – snížené vylučování fosfátů, kalcia –

porucha příjmu vápníku – sekundární hyperparathyreóza – zvýšené uvolňování fosfátů a kalcia z kostí

- *klinický obraz*: symetricky uspořádané, papuly, plakovitá depozita, tvrdé hrboly, uzly modravé nebo bílé barvy v oblasti velkých kloubů, bříška prstů
- *terapie*: léčba základního onemocnění, spontánní úprava po normalizaci hladin vápníku a fosfátů

Calciophylaxis

(kalcifická uremická arteriolopatie)

- *příčina*: obliterující kalcifikace středně velkých a malých cév – ischemie, nekróza – selhání ledvin
- *rizikové faktory*: warfarinizace, analoga vitamínu D, solí vápníku, jaterní choroby, obezita, malnutrice
- *klinický obraz*: silně bolestivá fialová skvrnitá ložiska, nekrotické vředy, nekrotická kalcifikující panikulitida, symetrická gangrenózní ložiska na bérkách
- *terapie*: úprava hladin fosfátů, fosforu, zvýšená frekvence dialýz, oxygenoterapie, vysoká mortalita, intenzivní léčba vředů s nekrektomií a antibiotiky, sodium thiosulfát

Literatura

1. Cetkovská P, Pizinger K, Štokr J. Kožní změny u interních onemocnění, 1. vydání, 2010, Grada.
2. Braun – Falco O, Plewig G, Wolff HH. Dermatovenerologie a venerologie, Osveta, 2001.
3. Hunter JAA, Savin JA, Dahl MV. Clinical Dermatology. Oxford: Blackwell Science 1996.
4. Klenner P, et al. Vnitřní lékařství. Praha: Galén a Karolinum 2001.
5. Štokr, et al. Dermatovenerologie, Galén, 2008.
6. www.internimedicina.cz.

Článek přijat redakcí: 31. 10. 2014
Článek přijat k publikaci: 18. 11. 2014

MUDr. Lucie Růžicková Jarešová

Ambulance všeobecné
a estetické dermatologie
Roentgenova 37/2, 150 00 Praha
lucie.jaresova@centrum.cz

